

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 ann 2 fl.50cr. Pentru Remani'a si strainetate pe ann 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contien cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.“ Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.“</p>
---	---	--

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare.)

Siedinti'a III.

s'a tienutu in 22 Aprile 1886 la 10 óre inainte de amédi. Presidiulu ordinariu. Notariu Ioan Glitie.

Se cetesce protocolulu siedintiei a dou'a, si se autentica.

Se presenta cererile deputatiloru Ioan Tieranu, Paul Fassie si Mihaiu Veliciu, prin cari se róga a li-se dá concendiu pre durat'a sesiunei actuale a sinodului.

Concendiuulu cerutu se acórda.

Deputatulu Iosif Botto presentéza o plansóre a invetiatoriului Paul Bosco din Sioimoschesiu contra inspectorelui seu scolariu.

Se transpune comisiunei scolarie.

Deputatulu Vasiliu Mangra propune, ca comisiunea sinodala insarcinata prin conclusulu de sub nrulu protocolaru 224 din 1883 sè se aviseze a reportá asupra proiectului de regulamentu pentru afacerile interne ale sinodului in decursulu sesiunei sinodale actuale. Sinodulu in urm'a contrapropunerii deputatului Nicolau Zigre si in considerarea ca comisiunei esmise spre acestu scopu in periodulu trecutu i-a espiratu mandatulu — esmite o comisiune speciala, constatatória din deputatii Vincentiu Babesiu, Iosif Goldisiu si Nicolau Zigre — cu insarcinarea, cá se studieze proiectulu de regulamentu pentru afacerile interne ale sinodului, si se reporteze sinodului.

Se pune la ordinea dilei reportulu comisiunei organisatórie, carea prin reportoriulu ei Nicolau Zigre referéza asupra reportului consistoriului plenariu aradanu, din carele, se constata, ca: asesorii alesi in sesiunea sinodala din anulu trecutu au intratu functiune, afara de dlu Lazar Ionescu; ca in cercurile vacante de deputati sinodali s'au ordinaru si efeptuitu alegerile; ca s'au efeptuitu conclusele sinodali referitórie la arondarea protopresviteratelor; ca castiunea edificárii unei case de aronda pre locul de langa biseric'a catedrala s'a transpusu senatului episcopescu

pentru efeptuire; ca intimatulu inaltului Ministeriu regiu ung. de culte si instructiune publica dto 13 Iuliu 1885 Nr. 21,110, referitoriu la cauzele disciplinare invetiatoresci s'a substernutu maritului congresu nationalu-bisericescu; de asemenea s'a substernutu maritului congresu nationalu-bisericescu si provocarea inaltului Ministeriu regiu ung. de culte si instructiune publica dto 5 Augustu 1885 Nr. 1375, comunicata consistoriului pre langa charti'a Escelentiei Sale, dlui Archiepiscopu si Metropolitu Miron Romanulu — prin care provocare Inaltulu Ministeriu provóca pre consistoriu a face o aretare esacta despre imbunatátirile, facute in timpulu din urma in privinti'a invetiamentului teologicu; infine ca in considerarea, ca unele realitáti bisericesci si scolarie sunt reu induse in cartea funduara — spre a poté intreprinde cu succesu rectificarea, — consistoriulu a decisu a-se procurá estrasele cártii funduarie despre tóte realitáti bisericesci scolarie si fundationale, si cu efeptuirea acestui conclusu a incredintiatu senatulu episcopescu.

Sinodulu iea la cunoscintia reportulu consistoriului plenariu aradanu — cu adaosulu, cá asesorulu consistorialu Lazar Ionescu sè-se provóce a-se dechiará, daca voiesce, seau nu, se intre in functiune, precum si ca arondarea noua a protopresviteratelor sè-se ti-parésca, si sè-se alature cá adnecu la protocolulu sinodului din anulu curentu.

Urméza reportulu comisiunei organisatórie, referitoriu la reportoriulu consistoriului plenariu din Oradea mare. Reportoriulu comisiunei Vincentiu Babesiu aréta, ca acelu consistoriu a tienutu in decursulu anului trecutu 6 siedintie plenarie, in cari a resolvit agendele, apartinetórie la competentia plenului sub 55 de numeri; ca asesorii onorari, alesi in sesiunea sinodala din anulu trecutu toti au intratu in functiune; ca renunsiandu protopresviterulu Tincei la postulu seu, protopresviteratulu astfelu devenitu vacantu s'a deplinitu pre calea s'a, — instituindu-se de protopresviteru Iosif Ves'a, parochu in Ineu; de asemenea renunsiandu

protopresviterulu Simeon Bic'a la postulu seu de protopresviteru s'a dispusu deplinirea acelu protopresviteratu; ca conclusele sinodale, referitorie la arondarea protopresviteratelu s'au efeptuitu; si infine ca sinodele protopresviterali s'au tienutu regulatu si in anulu 1885 conform dispusetiuniloru statutulu organicu:

Sinodulu la propunerea comisiunei iea aceste date la cunoscintia, cu observarea conclusulu de sub punctulu precedentu, referitoriu la administrarea protopresviteratelu.

Uurméza reportulu comisiunei verificatorie, carea prin reportoriulu ei Constantin Gurbanu aréta, ca pre bas'a cercetării, efeptuite prin esmisulu Dr. Demetriu Selceleanu constatandu-se ca la alegerea de deputati mireni in cerculu Timisiorii s'au intemplantu ilegalitati propune, si sinodulu decide nimicirea intregulu actu de alegere, si ordinéza alegere noua; in legatura cu acést'a la propunerea deputatulu Nicolau Zigre, incât din actele de cercetare se vede, ca la alegere s'au comisu ilegalitati, — consistoriulu se aviséza a introduce cercetare disciplinaria in contra aceluor individii, cari au comisu ilegalitati.

Siedinti'a IV.

s'a tienutu in 22. Aprile 1886 la 4 ore dupa amédi. Presidiulu ordinariu. Notariu Veniamin Martini.

Presidiulu presentéza rugarea protopresviterulu Vasiliu Pap, prin carea cere a i-sé votá o remuneratiune pentru catechisarea eleviloru dela gimnasiulu din Beinsiu. Se transpune comisiunei scolare.

Deputatulu Georgiu Cojocariu cere deslusiri asupra impregiurării. ca de unde vine, ca intre preotime s'a introdusu titlulu de officiantu si officiu parochialu? Dupa deslusirile primite dela presidiu intrebatoriulu se dechiara de satisfacutu.

Se pune la ordinea dilei reportulu comisiunei bisericesci, carea prin reportoriulu ei Vasiliu Mangr'a cu privire la reportulu senatulu bisericescu dela consistoriulu din Aradu aréta: ca acestu senatu se compune din unu asesoru ordinariu, 11 asesori onorari si 2 fisci consistoriali; ca la jurisdicțiunea consistoriulu aradanu apartiene manastirea Hodosiu-Bodrogu cu 1 archimandritu, 4 protosinceli, 3 ieromonachi 1 ierodiaconu si 1 monachu; la jurisdicțiunea consistoriulu aradanu apartienu 11 tracte protopresviterale, cu 305 comune matre, 87 comune filie, 330 bisericici, 385 parochii si 67,859 case In decursulu anulu 1885 s'au botezatu 16.813 nou nascuti, s'au cununatu 3759 parechi, si au reposatu 13.350 individii, prin urmare numerulu poporatiunei apartienetorie la jurisdicțiunea acestui consistoriu s'a sporitu cu 3463 de individii. Astfelu numerulu totalu alu poporatiunei, carele la finea anulu 1884 era de 329.598 sporindu cu 3453 individii, numerulu totalu alu poporatiunei a fost la finea anulu 1885 de 333.061

Preoti actuali au fost la finea anulu 1885, 10 protopresviteri, 1 administratoru protopresviteralu, 230 parochi, 136 administratori parochiali si 26 capelani.

In decursulu anulu au reposatu 5 preoti, ér parochii vacante au fost la finea anulu 1885, 8.

La institutulu pedagogico-teologicu sunt aplicati: unu directoru si 3 profesori, ér elevi sunt 66.

Esamenulu de cualificatiune preotiesca l'au depusu 16 clerici absoluti, si s'au chirotonitu 3 preoti.

In decursulu anulu 1885 senatulu bisericescu a tienutu 17 siedintie, in cari a resolvitu 487 serii de obiecte. Essibite au incursu preste totu 1209, cari s'au pertractatu, afara de 65 de bucàti, cari s'au resolvitu in primele siedintie, tienute in anulu curentu.

Cause divortiale au incursu 19, dintre cari in 16 s'au aprobatu divortiulu, enuniatu de scaunele protopresviterale, in un'a s'a ordinaru intregirea pertractării, ér in 2 cause s'a concesu procedur'a edictala.

Cause disciplinariae au incursu in decursulu anulu 1885, 21, dintre cari 18 s'au resolvitu in meritu, ér 3 se afla inca in curgere.

Pré Santi'a S'a parintele Episcopu diecesanu a intreprinsu in serbatorile Pogorerei Santulu Spiritu o visitatiune canonica in comunele: Sietinu, Semlacu. Cianadulu ungurescu, Ciciru, Sambateni si Mandrucu, cu care ocaziune Pré Santi'a S'a a oficiatu servitiulu divin in fiecare din comunele numite, a tienutu poporulu cuventári de invetiatura religiósá morala, si a cercetatu scólele — spre a-se convinge despre progresulu invetiamentulu.

Senatulu bisericescu a controlatu si cu finea anulu 1885, daca preotimea submanuata satisface de torintiei sale pastorale de a predicá poporulu cuventulu lui Ddiu in Dumineci si in serbatori; si din repórtele intrate se constata, ca afara de pastoralele, ce regulatu le emite Pré Santi'a Sa in fiecare anu la serbatorile nascerii Domnulu, la anulu nou si la serbatorile Inviării Domnulu — preotimea a satisfacutu in mare parte si acestei indetoriri, ér incât pentru viitoriu senatulu bisericescu va ingrijí, cá sè-se predice invetiaturile evangelice totu mai cu succesu in intréga eparchi'a.

S'a controlatu mai departe, daca preotimea satisface indetoririi de a depurá dàrile publice, eietate pre pamenturile beneficale preotiesci, si din repórtele intrate s'a constatat, ca contributiunea regésca si e-cuivalentulu in genere s'au solvitu, ér facia de casurile, in cari s'au constatat restantie, s'au luat dispusetiuni speciale pentru depurarea aceluor'a.

Cu privire la proiectulu de regulamentu pentru depunerea esamenelu de cualificatiune preotiesca transpusu consistoriulu din sesiunea sinodala a anulu trecut pre langa insarcinarea de a cere asupra acelu' a opiniunea corpulu profesoralu dela institutulu teologicu — senatulu bisericescu reportéza, ca substernendu-i-se numai in dilele din urma opiniunea corpulu profesoralu, acelu proiectu se va poté substerner senodulu numai in anulu viitoriu.

Sinodulu la propunerea comisiunei iea la cunoscintia datele statistice, presentate de senatulu bi-

sericescu alu consistoriului din Aradu despre starea clerului si poporului la finea anului 1885, precum si datele, referitorie la activitatea numitului senatu, cu aceea observare, ca consistoriulu se aviséza a substerne sinodului proiectulu de regulamentu referitoriu la depunerea esamenelor de cualificatiune preotiesca in sesiunea proccsima.

Din reportulu senatului bisericescu dela consistoriulu din Oradea mare se constata urmatórele si anume :

Acelu senatu a tienutu in decursulu anului 1885, 8 siedintie ordinare, in cari sub 311 numeri a pertractatu si resolutu tóte obiectele apartienetórie resortului bisericescu.

Procese disciplinare preotiesci a pertractatu 20, din cari 5 s'au terminatu cu sententia definitiva, in 2 cause s'a sistatu procedur'a ulterióra, ér in 12 s'a dispusu intregirea cercetării. Cause matrimoniale au incursu 4, dintre cari in un'a s'a aprobatu divortiulu, ér in 3 s'a dispusu completarea cercetării.

Senatulu bisericescu se compune din 8 asesori onorari.

La jurisdictiunea consistoriului oradanu apartienu 6 protopresviterate cu 5 protopresviteri actuali, 2 protopresviteri emeriti si 1 administratoru protopresviteralu. Parochii matre sunt 247, ér filie 113. Dintre parochie matre 213 sunt deplinite, ér 34 parochii sunt vacante. Unele din acestea stau sub deplinire, ér altele in lips'a de dotatiune suficienta nu se potu deplini. Preoti actuali au fost cu finea anului 1885, 218, dintre cari 187 sunt parochi, 23 sunt administratori parochiali, ér 8 sunt capelani. In decursulu anului trecut au reposatu 5 preoti, si s'au chirotonitu intru preoti trei clerici absoluti. Esamenulu de cualificatiune preotiesca l'au depusu 11 teologi absoluti.

Numerulu poporatiunei, apartienetórie la jurisdictiunea consistoriului din Oradea mare a fost la finea anului trecut de 162,574. In decursulu anului trecut s'au nascutu 9312 individi, au reposatu 7335, si s'au cununatu 1615 parechi. Poporatiunea a crescutu cu 3377 individi.

Averea bisericesca consta din 134 case parochiale, 4388 jugere catastrale, si o avere in bani in suma de 133,352 fl. 47cr. v. a.

In decursulu anului trecut s'au edificatu 3 biserici noue, si s'au reparatu 8 edificie bisericesci, cari tóte au fost santite dupa prescisele canonice, si s'au predatu destinatiunei.

Sinodnlu la propunerea comisiuuei iea la cunoscentia reportulu consistoriului din Oradea mare.

Deputatulu Vincentiu Babesiu in considerarea ca din repórtu nu se vede o impregiurare de importantia pentru misicarea poporatiunei, si anume : emigratiunea, precum si in considerarea, ca tifr'a mortalitátii pre teritoriulu consistoriului din Oradea mare a fost mai mare, de cât cum se intempla de regula in anii,

in cari nu domnescu epidemii — propune si sinodulu decide : a-se induce in consemnarea dateloru statistice despre misicarea poporatiunei doue rubrici noue, si anume : o rubrica, in carea sè-se arete numerulu emigrantiloru, si o rubrica, in carea sè-se arete in casuri de mortalitate mai mare si causele, cari au produsu acésta mortalitate.

(Va urmá).

Sciintiele teologice.

Cuventul „teologia“ a trecut din paganism in crestinism. In vechime se numiau teologi barbatii, cari erau in stare a dá desluciri in privinti'a fiintiei si istoriei dieilor; asia se numia Pherichide din Syria si Epimenide din Cret'a (ambii in sut'a a 6. a. Chr.) teologi. Numai prin derivarea etimologica nu se póte aflá intielesul deplin al teologiei. In intielesul cel mai nalt firesce ca insemnéza sciinti'a séu invetiatur'a despre Ddieu si lucrurile ddieesci si acést'a totdeun'a trebue se o aiba in vedere, pana a nu deveni o conglomerare de cele mai felurite cunoscentie. Cine ar voi inse se devina teolog numai pe calea speculatiunei despre Ddieu s'ar insielá prea curend in asteptarile sale, el din contra are sè se ocupe mai vertos si cu lucruri omenesci, devenite necesarie in urm'a desvoltarii istorice, bunaóra gramatica, istoria s. a.

In vremile dintaiu ale crestinismului intielegeau sub teologia invetiatur'a despre divinitatea logos-ului, a cuventului lui Ddieu si invetiatur'a trinitara; asia se numesc teologi s. apostol Ioan si s. Grigoriu din Nazianz, cari ambii au scris „despre cuventulu lui Dumnedieu.“ Abia in evulu de mijloc insémna teologi'a crestina complecsul intregu al invetiaturilor crestinesci, desi si atunci inca se intrebuintiéza in special pentru invetiatur'a despre trinitate; asia cautá d. e. teologi'a scolastica mai vertos a aflá pe cale speculativa fiinti'a lui Ddieu si insusirile Lui, cea mistica din contra a penetrá in insasi fiinti'a religiunei a se aprofundá in Ddieu, de aci macesim'a de pe acel timp : oratio, meditatio, tentatio faciunt teologum. — Conceptulu de astadi al teologiei, sub carele intielegem acel complex de cunoscentie, cari se referesc la viéti'a bisericesca, ori aceea sciintia speciala, a carei obiect e religiunea crestina dupa cuprinsul intreg al ei, — s'a format abia mai tardiu, dupa ce s'au marcat in mod mai expresiv intre olalta singuraticele discipline séu ramuri ale teologiei.

Se mai inaugurá dara o sciintia nóua, a careia obiect este mai pe sus de tóte, pentru cà esprime reportulu solemn dintre individ si societate, si de dupa semnele ei de desvoltare se pareá, ca atât din considerarea materiei cât si din a formei se va isolá de sciinti'a unica. Cu cât inse progresá mai tare in desvoltarea sa istorica, cu atáta convinse pe celelalte sciintie sorori, cà fara ea nu ar fi destul de melodios concertulu ce ni-l dau sciintiele.

Sciinti'a peste tot e un complecs de judecati generali, a caror mesura e de o parte ratiunea, in virtutea puterii cunoscetore, ce o posiede ficcarele, de alta parte esperinti'a comuna, la carea devine tot omul cu spirit sanetos. Organismul sciintiei se desvólta apoi astfel, cá cele dóue cercuri mari ale esistintiei, natur'a si spiritul ce se desvulta pe cale istorica, devin obiecte a dóue sciintie experimentali, a sciintiei natural, si celei istorice, la cari filosofi'a, bas'a si fundamentul a tóta sciinti'a afla si aplica principiile cele formali si materiali. Dar acum e intrebare, ori de ajung mijlócele aceste pentru a dobandí o cunoscentia obiectiva si adecuata a tóta esistinti'a experimentală, precum si a causei ultime a tóta esistinti'a, care pestrece esperinti'a? a sci de unde este lumea spirituală, de unde cea naturală? de unde legile acele neschimbabile, dupa cari se petrec tóte intr'ensa? si spre ce scop, pentru ce esista lumea?

Tóte aceste, numai cu mijlócele amintite nu suntem de fel in stare a ni le esplicá. Partile mai insemnate ale vietii spirituale-istorice, anume factorii decidetori ai dosvoltarii culturali sunt ideale morali si vederi religiose despre lume. Aceste inse se baséza pe judecati, la cari nu póte fi nimene constrins, cá se le primésca numai prin argumentare curat logica-inductiva, si cari fara a li detrage ceva din valórea lor universală, ce pretind a o avé, — depind inca si dela decisiunea libera a vointiei. Cá obiect pentru filosofia pot se aiba valóre, pentru cunoáscerea vietii spiritual-personale inse nu ajung, deórece acést'a se caracteriséza prin aceea, cá posiede idei concrete morali, care stau in legatura cu vederi concrete despre lume. Aceste nu le putem cunoáscce numai cu ajutoriul ratiunei cá facultate cugetatóre; cea ce ni arata si modul, cum a cautat sciinti'a unica si nedespartita de a statorí principiile datatóre de mesura pentru cunoáscerea si dejudecarea faptelor experimentali ale vietii spirituali istorice, spre care scop nici a renunciat la recunoáscerea causei transcendentală, dar nici a pretins acést'a.

In cazul prim a cautat a deduce moralul peste tot precum si deosebitele forme ale lui, asemenea religiunea si religiunile, din simtiul necesar al placerii si displacerii. Prin atare procedura inse naturalminte a trebuit se neutralizeze diferinti'a intre natura si spirit, moralitatea si religiunea a devenit ilusiune. — In cazul al doilea, unde aflam intentiunea de a recunoáscce deosebirea specifica a spiritului religios-moral de natura, a stabili un ideal moral si a formulá si vederi religiose analóge despre lume, — chiar si in cazul cel mai favorabil ne aflam intr'un cerc nedeterminat, intru cât adeca aceste influintiáza asupra celor dise despre caus'a transcendentală, din care ar trebui se se deduca. Chiar si numai din caus'a acést'a vre-un sistem filosofic nu are valórea unei sciintie, carea se o póta primí ori si cine, fara privire la consciinti'a sa morala si credinti'a sa religioáa. Dar chiar daca

ne-am si reintórce la caus'a transcendentală, primindu-o, apoi si sciinti'a dobandita pe calea aceea ar fi numai verosimila.

Deci intru cât se razima ide'a sciintiei unice nedespartite pe legatur'a aflata numai pe calea esperintiei despre fiinti'a lumii, este ea nedeplina si numai atunci are valóre, numai atunci e indreptatita daca se privesce din un anumit punct de vedere al credintiei religiose-morale, séu dupa un anumit sistem. Dar intre feluritele sisteme esist érași cele mai eclatante contraste. Istori'a culturai ni este marturi'a cea mai chiara in privinti'a acést'a. Nu este nici o absurditate, carea se nu fi avut reprezentanti in viéti'a omenimei. Chiar acolo unde se faliau cu intieleptiune, in scólele filosofilor, aflam contradiceri, retaciri peste retaciri. Intrég'a lucrare spirituală a lumii celei vechi se termina cu nesigurantia absoluta si dispere. Acést'a ni-o spun disele cugetatorilor mari, cari s'au silit a deslegá problemele vietii. Cicero dupa ce insira intr'un op al seu parerile diferitelor sisteme filosofice despre suflet, incheia cu cuvintele: „Care dintr'aceste pareri va fi adeverata, o póte scí numai un Ddiu, a scí macar care e cea mai probabila, este o intrebare grea;“ éra mai la vale dice: „Numai putiene schintei de cunoscentie ni-a dat nóue natur'a, pe care depravati prin deprinderi rele si retaciri curend le stingem, asia cá nicairi nu se ivesce lumin'a naturei in splendórea si intensitatea ei.“ „Omul — dice Goethe — e o fiintia obscura, el nu scie de unde vine, nici cá unde merge, el scie putine despre lume, mai putin despre sine insusi“, si intr'altloc „Lumea e plina de enigme; natur'a totdeuna contine ceva problematic, pentru a caror deslegare nu ajung facultatile omenesci.“ — Aceste si multe alte marturii asemenea lor, precum si cele espuse mai nainte ne vor incredintiá pe deplin ca la intrebarea despre positiunea teologiei cá sciintia de sine statatóre despre crestinism, nu putem tiené cont de ide'a unui intreg sciintial incheiat, afara de carele ar avé se stee teologi'a. Nu putem deci afirmá cá sciintiele teologice s'au desvoltat astfel, ca in interesul scopurilor bisericesci s'au imprumutat din sciinti'a cea universală cunoscentiele referitóre la crestinism, componendu-se in un intreg, deórace crestinismul cá viétia interna, nu este accesibil pentru densa, si i lipsece mesur'a pentru apretierea potrivita a acelor momente la densul, cari sunt supuse esperintiei comune. Cu atât mai putin póte avé sciinti'a specială despre crestinism, reclamata de biserică, scopul se se faca abila de a se disólve in sciinti'a universală, cáci cazul acést'a ar trebui se renuntie la pretensiunea de a-si cunoáscce pe deplin obiectul seu.

Din tóte aceste trebuie se conchidem dara la o legatura si referintia óre-care a sciintielor teologice si a obiectului lor, a religiunei cu sciinti'a cea universală, cu desvóltarea spirituală; si acést'a legatura se póte urmarí si pe cale istorica si anume pe tóte terele. Istori'a culturai vechi e in fiintia istoria a re-

ligiunei. Pazitorii si cultivatorii religiunei erau si purtatorii culturai. Sciintiele, legedarea, astronomi'a, istoriografii'a erá ocupatiunea preotilor. Art'a inca s'a nascut si cultivat in servitiul religiunei. Regin'a artelor erá architectur'a; celelalte ramuri de arta stateau in dependintia dela dens'a, si abia mai tardiu s'au desfacut, devenind de sine statatóre; ér architectur'a numai sub scutul religiunei a inceput adevératul progres estetic. Templele cele gigantice si pagodele din Indi'a, templele cele pompóse din Greci'a, bisericile crestine sunt marturii necontestabile pentru acést'a. Tot astfel sta si cu celelalte arti. — Sculptur'a in Hellas a avut de obiect mai antei lumea dieilor si numai dupa aceea a trecut la representarea vietii profane. Pictur'a a inflorit mai vertos in biserica cá pictura religiósá, si abia din trénsa s'a desvoltat mai curénd cea istorica. Music'a si poesi'a iuca erá mai antei spre laud'a dieitatii si numai dupa aceea spre preamarirea eroilor. Prin acést'a de fel nu voiu se afirm, cá cultur'a, sciinti'a si art'a trebuie se fia religiósá, ori cá estensiunea lor se fia determinata prin scopurile bisericeii. Cáci desi s'au desvoltat tóte in servitiul religiunei, cu tóte aceste nu sunt un product esclusiv al religiunei si a spiritului ei, ci spiritul natural omenesc este pamentul din carele au resarit, éra religiunea sórele ceresc prin puterea caruia au resarit si crescut acei germini.

Dupa ce am cercat a aretá ca intre sciintiele teologice si celelalte esista o legatura firésca, unele se conditionéza prin celelalte si numai tóte laolalta forméza un organism intreg: voiesc a aminti acum in special ceva despre reportul cel reciproc dintre sciintiele teologice.

Cá sciintia positiva se desface teologi'a dupa natur'a sa in patru ramuri principale: in esegetic, istoric, sistematic si practic, si anume in ordinea espusa. Intra cât se baséza adeca teologi'a positiva pe un fapt istoric, pe revelatiune, se rentórece la originea ei istorica, la documentele descoperirii, la S. scriptura, urmaresce apoi purcedeind dela acest izvor cursul desvoltarii istorice pana la timpurile nóstre, aduna apoi rezultatele ce ni le aréta istori'a in icón'a spirituala a presintelui si deduce apoi din necsul intregului principiile pentru realitate, din teoria praes'a.

Impartirea acést'a este justificata si din alt punct de vedere curat scientific. Anume tóta sciinti'a consta séu din vederi proprii (fisice si spirituali), séu se baséza pe traditiune, primind rezultatele cercetarilor si spusele altora; e dara de natura teoretica ori istorica. Cea istorica se castiga prin cercetare, si acést'a e éra si conditionata de cunoscintie limbistice si critica filologica, si sciinti'a teoretica trece in praesa. Asemenea este si crestinismul cu carele se ocupa sciinti'a teologica atát istoria cât si invetiatura; istori'a lui inse este întemeiata pe biblia, carea mai nainte de tóte trebuie cercetata pe cale esegetica, si invetiatur'a-i nu e numai sciintia curata, ci invetiatura pentru vié-

tia; adevérul descoperirii dumnedieesci are sè se inactiveze in biserica si in diferitele fase ale vietii bisericesci, si cu acést'a se ocupa teologi'a practica, ultim'a si pentru acea superiór'a statiune in mersul sciintiei teologice.

Fie-caruia din aceste ramuri i vinu intr'ajutoriu alte sciintie ausiliari atát sante cât si profane, precum sciintiele naturali, limbistice s. m. d. cari puse in ordinea si proportiunea lor firésca nu contradic una celelalte, ci concurg fie-care cu partea sa la deslegarea problemelor din viéti'a spirituala si cea naturala, la a caror cunóscere mintea omenésca tinde dupa natur'a s'a; asia cá se adevéresce pe deplin dis'a unui barbat renumit de sciintia (Curtius): „Crestinismul e chemat cá se invinga lumea, chiar si pe cea pagana, asia dara si cea ce avem inca din cultur'a precrestina. Dar ceea invingere se nu fia esilare, cá si cand ar fi poteri demonice, cea ce avem se alungam, pentru a face loc spiritului dumnedieesc. — Daca am ajuns odata a cunóscé legatur'a cea mare între osebitele grade de desvoltare in istori'a omenimei, nu mai putem avé de problema alta, decât aceea, ca se asimilam contrastul dintre cele dóue poteri spiritali, pe cari le putem numi factori principali ai istoriei culturai (*cultur'a ellina si crestinismul.*)“

I. Trailescu.

Cugetari despre educatiune.

Adene a sedit Creatorul in tóte puterea de sine lucrátore a desvoltarii.

Din calicea flórei vestezite mic'a sementia cade in pament, din ea resare un arbust dragalasiu, apoi din acést'a se desvólta stejarul venjos, care veacuri traesce batendu-si joc de fortune.

Fragedul prunc parasesce bratiile mumei iubítóre, devine un tener cu visuri de aur, apoi din acést'a puternica sórte, vecinica vreme fauresce un barbat luptatoriu.

Legea desvoltarii stapanesce firea intréga. Organismele tóte, din moment in moment, se imbraca in alte si éra alte forme, si chiar acést'a schimbare perpetua este sufletul lumii.

In economi'a nemarginita a firii nimic nu piere cu totul, nu se resipe nici un fir de pulvere macar, ci lucrurile si-schimba fati'a numai, se desvólta, si se strica, pentru ca natur'a, din sdrentiele vestmintelor ei invecchite, se probeze éra a-si croi alte forme mai bune si mai complete, si in ast joc vecinic a creatiunei nimic nu e statornic, decât singura — nestabilitatea.

* * *

„Tóte sunt bine facute, câte ies din atelierul naturei, dar tóte se strica, tóte degeneréza sub mânilé omului.

El indóie si mutiléza ramii arborilor, el siluesce pamentul seu, ca se produca ródele altor pamenturi straine, omul schimosesce plantele, animalele, impede-

desvoltarea naturala a pruncului seu ; pentrucà el iubesce monstri, el vrea se le scóta tóte lucrurile din firésc'a lor forma."

Cu astfel de vorbe I. I. Rousseau vestitul seu op pedagogic „Emile."

Atâta neincredere fatia de omenime, câta se exprima in aceste cuvinte pline de ironie, nu s'a putut pronunția de altadata, decât in epoc'a corupta care a premers revolutiunei franceze !

Spiritul omenesc nu voiesce se distruga creatiunile firei, natur'a cea órba in crerii omenesci se inaltia la consciintia de sine, fantasi'a omenésca forméza ideale stralucite, pe cari apoi in decursul lungilor veacuri omenimea cu rivnire inflacarata tinde ale realisá.

Omul singur este acela care scie face deschilnire intre bine si reu, frumos si urit, onest si neonest.

Natur'a nesimtitóre nu este capabila ca sè-l invetie pre om : ce este binele, frumosul si adevorul ; pentru cà ea nici nu scie face deosebire intre frumos si urit, drept si nedrept, pecat si virtute !

Omul primitiv si-a gatit uneltele sale dupa cum l'a povetiuut natur'a, vorbele lui cele dintai au imitat sunetele naturei, ea a dat neamului omenesc primele indemnuri spre a se luminá. Natur'a l'a educat pre om mai intai, inse educatiunea naturei a fost numai o iscusintia practica ; pentru cà tóte motivele din cari si-ia inceputul viéti'a si crescerea morala inaintea naturei sunt cu totul straine, ele pot emaná numai din spiritul omenesc.

Omul iea flórea cea simpla a campului, o aduce in gradin'a sa, o uda, o grijesce, o scutesce, astfel o nobilitéza, facend din ea o flóre frumósá, invólta, mirositóre.

Omul se ingrijesce a nobilitá pe urmasii sei.

Rousseau nu are drept, cand afirma, cà sub mân'a omenésca se strica tóte lucrurile.

Spiritul omenesc nu strica nu distruge, ci mai mult sprijinesce lucrarea naturei dupa cum i dictéza glasul naltelor sale idealuri !

* * *

Creatorul a impus fiesce carei fapturi o misiune dupla : antáia cu privire la sine ca individu, si apoi a dóua cu privire la semenii sei, la nemarginitul intreg care ne incungiuira.

Vioric'a catra sóre si-indrépta calicea gingasie ; insect'a se preface ca e mórta, daca vrea se o atinga vr'o mâna vrajmasie, fier'a presimte de timpuriu pericolul amenintatoriu sel. Din tóte aceste nu se vede altceva, decât sioptirea poruncitóre a datorintiei, ce o are individul catra sine insusi.

Iubirea catra viétia, voi'a de a traí le patrunde pre tóte, ea este zelul Visnu al vechilor Indieni, care conservéza neobosit viéti'a lumii si a lucrurilor ei.

Inse cel ce observéza cu bagare de séma, usior vá aflá, cà natur'a pretinesce viéti'a rasselor cu mult mai pre sus, decât viéti'a indivizilor singulari, pe cari bucuros îi jertfescce pentru binele rassei.

Fluturile sbóra din flóre in flóre, scutura cu aripiórele lui pulverea de pre staminele florilor si astfel fructifica ierburile din cari se vor nutri odata urmasii sei.

Cand incepe a bate ventul rece de tótna, prevestind sosirea iernii, insect'a mica ascerne pat móle din frundie, cu grija serguinciósá captusiesce culcusiul in care asiéza pe urmasii sei, le pune nutriment, si apoi dupa-ce le-a pregatit tóte pentru prosperarea lor, eu o linisce plina de voluptate se adencesce in somnul etern.

Nu voiesc se insir multe exemple, pentru cà ori cine scie, ca fapturile tóte in mod fatal, se ingrijesc despre urmasii lor, sub scutul acestei ingrijiri rassele se desvólta necurmat, si in decursul vremilor lasa dupa sine o posteritate tot mai nobila si mai perfecta.

Nemic nu este pentru o familie mai scumpu decât pruncii, nemic pentru societate mai insemnat, decât tinerimea si crescerea ei.

(Va urmá)

Dr. P. Pipoziu.

Dela adunarea generala a reuniunei invetiatorilor rom. gr. or. din dieces'a Aradului.

Multu onorate dle redactoru ! Cu permisiunea dvós-tre viu a ve reportá in putiene cuvinte despre decursulu adunarei generala a reuniunei invetiatorilor rom. gr. or. din dieces'a Aradului, care s'a tienutu la 17/29 Aprilie a. c. In numit'a di la 10 óre ante meridiane adunandu-se membrii reuniunei intr'unu numeru frumosu aprópe un'a suta de invetiatori, in sal'a cea mare a noului seminaru rom. gr. or. din Aradu — toti cu frumós'a si nobil'a misiune de a conduce tenerimea dela intunerecu la lumina, apoi la o viétia mai buna si fericita.

Dlu Dr. Giorgiu Pop'a, presedintele reuniunei luand cuventulu saluta adunarea generala prin o vorbire, pre cât de alésa, pre atât de instructiva si bogata in frumóse invetiaturi practice, referitórie la marea misiune ce este strensu lagata de chiamarea invetiatorésca lasandu se intieléga, ca daca corpulu didacticu intru adeveru satisfacse frumósei sale missiuni, atunci cu mandria va dovedi presentului si viitoriului, ca alfabetulu invetiatoriului este mai puternicu decât baionet'a soldatului, mai adagaondu ca pre langa tóta desconsiderarea ce se observa in seclulu presinte de catra o parte din societatea moderna fatia cu corpulu didacticu — invetiatoriulu, carele si-implinesce cu consciintia si demnitate nobil'a sa chiamare de instructoru ei educatoriulu a poperului totdeun'a póte fi mandru pe numele seu si mangaiatu in sufletulu si inim'a sa, ca si-a sacrificatu viéti'a pentru unu scopu nobilu, si fericirea omenimei in generalu si in specialu pentru a poporului romanescu.

Cu aceste dlu presiedinte intre 'aplausele frenetice de „se traésca“ dechiara sesiunea anului curinte de deschisa.

Acum vine Inaltu Prea Santi'a Sa Dlu Episcopu diecesanu Ioan Metianu, carele a onoratu cu inalt'a sa presentia adunarea generala si intre aplausele neintrerupte ale adunarii generala saluta corpulu didacticu prin o vorbire prea avuta de invetiaturi practice si instructive, care numai din rostulu unui adeveratu si prea iubitu parinte se potu graí ; dupace si-esprima prea inalt'a sa satisfactiune parintésca, vedindu interesarea cea viua, ce o dovedesce corpulu didacticu fatia de gréu'a sa chiamare si fatia cu

acésta reuniune prezentandu-se la adunarea generala intr' unu numeru atât de frumos, — recomanda corpului invetiatorescu diligintia si peseverantia, intru implinirea grelei dar nobilei sale misiuni, adaugendu, ca o sôrte mai buna statulu invetiatorescu in prim'a linia are dela sine se o ascepte si ca I. Prea Santi'a Sa precum totdeun'a asia si in viitoriu va fi cu tóta atentiunea, si tóte medi-lócele posibile de care dispune prin organele sale le va folosi pentru ameliorarea sortii statului invetiatorescu in specialu si a instructiunei poporului romanescu in genere, fiind convinsu, ca numai pe calea unei bune educatiuni si instructiuni, se póte aduce poporul la o sôrte mai buna.

Adunarea generala primindu cu entusiastice urári de „se traésca,“ aceste frumoase invetiaturi si dreptu incuragari pentru viitoriulu invetiatorescu — ocupandu-si locul notarii reuniunei dñii Blasiu Codreanu si Nicolau Stefu — dlu Dr. Demetriu Horvat prof. la institutul pedagogicu cetesce disertatiunea sa, — unu frumosu tractatu din manualulu propriu de istoria pedagogiei cu privire la educatiunea religiósá, — ér dlu Ioan Tuducescu invetiatoriu in Lipov'a, cetí o disertatiune despre metodulu intuitivu in scól'a poporala. Ambele aceste disertatiuni fura ascultate si primite cu multa placere din partea adunarii generali, dupa cari Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu diecesanu dandu espresione regretelor sale, ca fiind impededatu prin multele sale ocupatiuni oficióse nu mai póte luá parte la desbaterea obiectelor obveninde in adunarea generala, — implorandu binecuventarea ceriului peste lucrarile reuniunei si mai adresandu câteva invetiaturi frumoase corpului didacticu indemnandu-lu la activitate armonica si cât mai roditórie pe terenulu instructiunei si educatiunei poporului, intre aplausele adunarii generali se departéza.

Dupa aceste dlu Elie Dogariu invetiatoriu in Aradu tienù o prelegere practica despre propunerea limbei materne in scól'a elementara ce asemenea se primí cu placere din partea adunarii generali.

Referitoriu la revidierea repórtelor comitetului, casariului si bibliotecariului reuniunei adunarea reuniunei a-iese o comisiune de cinci membrii in persónele dloru: Paul Duma, Constantin Cratiunu, Ioan Cióra, Sav'a Draganu si Simeon Paguba cu indatorirea de a referá adunarii generali in siedinti'a de dupa amédiadi.

Din partea presidiului se propune alegerea unei comisiuni petitionarie, care asemenea va referá adunarii generali, in siedinti'a de dupa amédiadi. In comisiune s'au alesu domni Vasiliu Mironu invetiatoriu in Curticiu, Ioan Marcusiu invetiatoriu in Giul'a-magiara, Ioan Voluntiru invetiatoriu in Simand si Ioan Ardeleanu invetiatoriu in Pecio'a.

Fiind timpul inaintatu — la propunerea mai multor membrii ai reuniunei siedinti'a se redica, anuntandu-se continuarea la 2 óre dupa amédi.

Dupa amédiadi deschidiendu-se siedinti'a, dlu prof. Ioan Trailescu tienù o disertatiune despre studiulu religiunei demonstrandu intr'unu modu clar si precisu, cá religiunea este unu obiectu importantu de invetiamentu atât pentru instructiune cât si pentru educatiune, ce asemenea s'a primitu si ascultat cu placere din partea adunarii generali.

Dlu Dr. Giorgiu Pop'a presedintele reuniunei face cunoscutu adunarii generali, ca duminec'a viitórie la 5 óre dupa amédiadi se va tienea in sal'a noului seminaru o serata literarie din incidentulu predarii oficióse destinatiunii sale a noului seminaru, deci invita adunarea generala a luá parte la acea serata, ce se primí cu placere de adunarea generala.

Dlu Blasiu Codreanu inv. in San-Nicolau-micu langa Aradu (éra nu nu Ioan Codreanu cum din eróre s'a publi-

catu in nr. 93 alu „Tribunei“ din a. c.) tienù o disertatiune despre propunerea metódica a mesuriloru metriche in scól'a poporala intr'unu modu prcticu si intuitivu, care asemenea a fost ascultat si primitu cu placere din partea adunarii generali.

Dlu Nicolau Pop'a inv. in Curticiu cetí o disertatiune despre propunerea religiunei in scól'a poporala, la care obiectu au reflectatu mai multi membrii a reuniunei, intre cari cu deosebire dlu prof. Vasiliu Mangra a vorbitu cu o profunda cunoscintia de cauza si intr'unu modu fórtu practicu; adunarea generala au luat la cunoscintia cu multa placere acésta interesanta desbatere.

Referitoriu la reportulu comisiunei esmise pentru censurarea reportelor, care reportu s'a cetitu prin referentulu comisiunei dlu Ioan Cióra preotu in Micalaca, adunarea generala aflandu repórtete respective in buna ordine votéza absolutoriu comitetului, casariului dlu Petru Popoviciu si bibliotecariului Elie Dogariu ambii inv. in Aradu, celelalte puncte din reportulu comisiunei se reléga la comitetu, asemenea se transpunu comitetului si punctele cuprinse in reportulu comisiunei petitionarie, care reportu s'a cetitu prin referentulu comisiunei V. Mironu, din acestu reportu s'a primitu petitiunea invetiatoriului Stefan Pilcoviciu, carui'a fiindu lipsitu de vederea ochiloru i-s'a votatu unu ajutoriu de 10 fl. ce sunt a se predá respectivulu pe calea oficiului parochialu din Giul'a.

Dlu Ioan Vancu invetiatoriu in Siri'a au propusu la desbaterea adunarii generale o cestiune fórtu interesanta ca: Consistoriulu aradanu se afle mijlóce pentru a decide in feriile anulu curinte unu cursu pentru music'a vocala in Aradu; la desbaterea acestu obiectu au luat parte mai multi membrii ai reuniunei, intre cari dlu Nicolau Stefu invetiatoriu in Cuvinu aduce la cunoscinti'a adunarii generali ca dansulu va deschide in timpul ferieloru anulu curinte unu cursu privatu pentru instruarea in music'a vocala, pe seam'a aceloru invetiatori, cari ar dori se se perfectioneze in acestu obiectu, punendu-se la votu propunerea dlu Vancu cade prin unu singuru votu, ér ofertulu facutu de dlu Stefu se ia cu placere la cunoscintia, cu atât mai alesu fiindca este impreunatu cu fórtu putiene spese, avendu unn participante a solvi numai 25 fl. pe timpu de dóue luni — Iuliu—Aagustu — unde este computatu vip-tulu, cuartirulu si instructiunea.

Adunarea generala primesce propunerea facuta de Ioan Cióra

1) cá disertatiunile dloru profesori Dr. Horvat si I. Trailescu se se publice.

2) cá disertatiunile ce au se se tienea in adunarea generala se fie trecute mai antaiu prin comitetulu reuniunei,

3) cá vice-presedintele reuniunei se fie incredintiatu cu ingrijirea pentru esecutarea concluseroru adunarii generali.

Asemenea s'au primitu propunerea dlu Iulian Vuia invetiatoriu in B. Comlosiu, cá se se serbeze in anulu viitoriu aniversarea iubileului de 75 de ani dela intemeierea institutului preparandialu din Aradu.

Cu acestea fiindu esauriatu materialulu destinatulu pentru desbatere la adunarea generala de estimpu, — se alege o comisiune pentru autenticarea protocolulu in persónele dloru invetiatori din locu Petru Popoviciu, Ilie Dogariu si Mihail Olteanu.

Dlu Dr. Giorgiu Pop'a mutiamindu adunarii generali pentru tienut'a parlamentara observata din partea adunarii generali in decursulu desbateriloru, recomandandu corpului didacticu zelu, diligintia si perseverantia intru implinirea grelei, dar nobile misiuni invetiatoresci, róga ajutoriulu Atotputintelui creatoriu ca se ne putem revedea sanetosi la mai multi ani, dupa care dechiara sesiunea adunarii din anulu curinte de inchisa.

Acum luand cuventulu dlu Blasiu Codreanu in numele adunarii generali da espresiune convingerei firme intr'unu viitoriu mai felice pentru statulu invetiatorescu, avend cele mai bune semne si prevederi spre acést'a zelulu celu neadormitu prestatu din partea Ilustritáti Sale Domnului Episcopu diecesanu, doveditu prin fapte maretie si neperitóre pentru inaintarea poporului romanescu, cum este si noulu seminariu acest paladiu alu museloru, destinatu maretiiului scopu pentru crescerea fiitoriloru preoti si invetiatori, in carele adi pentru prim'a óra suntem fericiți a tie-ne adunarea generala a reuniunii invetiatoriloru din dieces'a Aradului. Apoi luandu in considerare ca dlu Dr. Georgiu Pop'a presedintele reuniunii asemenea este inspiratu de nobila intentiune pentru inaintarea reuniunii si a statulu invetiatorescu, propune ca adunarea generala se-si esprime multiamirea si recunoscinti'a sa fatia de acesti prea demni barbati ai natuinei si spriginatorii inam'tárii culturai si educatiunei poporului.

Acésta propunere fu primita cu entusiastice urári de se traésca ordinandu-se trecerea ei la protocolu. Cu acésta s'au finitu adunarea generala a reuniunii invetiatoriloru din dieces'a Aradului intr'auspitie fórté avántagióse pentru unu viitoriu mai felice.

Acum multiamindu dle Redactoru pentru ospitalitatea ce mi-ati datu, rogu se primiti spresiunea distínsei stime ce vi pastréza.

n. r.

D i v e r s e.

* **Multiamita publica.** Poporulu nostru din comun'a Balintiu in vederea, ca edificiuu bisericeii este slabu si necorespundietoriu a inceputu a aduná banii necesarii pentru edificarea unei noue bisericeii. Intre marinimosii contribuitori spre acestu scopu amintimu cu placere, ca domnulu jude cercualu Hirschl Béla a donatu pre seam'a edificandei bisericeii sum'a 50 fl. v. a. — care suma primindu-o comitetulu parochialu vine si pre acésta cale atát in numele seu, cât si in numele locuitoriloru din comuna a-i esprime pentru acésta nobilá fapta dlu pretore numitu, cea mai profunda multiamita. Balintiu 28 Aprile 1886. Stefan Carabasiu, preotu.

* **Daruri pre seam'a bisericeii din Serbesci.** Mi-tieniu de santa detorintia a aduce la cunoscinti'a publica, ca mai multi poporeni ai nostri din comun'a Serbesci, insufletiti de pietate catra sant'a bisericeii nóstra au donatu pre seam'a acestei sante bisericeii mai multe obiecte de valóre, menite a infrumsetiá acésta santa casa a lui Dumnedieu si a ridicá semtiulu de pietate alu credintiosiloru, si anume: Nicolau Ciocanu — *Culuti'a* au donatu icónele imperatesci in pretiu de 64 fl. 47 cr. Ioan Porgeanu antimisu si unu nou praporu in pretiu de 24 fl. ér Elisabet'a Dalea maritata Coste o imbracaminte pre santulu prestolu in suma de 10 fl. 47 cr. v. a.

Cand aducen acestea la cunoscinti'a onoratulu publicu me semtu totu de odata indetoratu a aduce profund'a mea multiamita numitiloru contribuitori. Ddiu se-le respátésca insutitu si inmiitu denariulu depusu pre altariulu bisericeii intru prémarierea lui Ddiu. Serbesci in 25 Aprile 1886. Nicolau Groz'a, preotu.

* **Crearea de fonduri bisericesci** este pentru noi generatiunea de astadi un'a din cele dantai detorintie. De aceea subscrisulu m'am truditú din tóte puterile se adunu baram cât de putien spre acestu scopu; ér marinimosiloru contribuitori, intre cari amintescu aci dlu Iosif Miclosy, comerciantu in Vascon, carele a contribuitu spre acestu scopu 3 fl. le esprimu pre acésta cale multiamita. Campani la 10 Maiu 1886. Atanasiu Popa, preotu.

C o n c u r s e.

Se publica concursu pentru alegerea de parochu la parochi'a gr. or. din Tarianu, ppresviteratulu Oradii-mari.

Parochi'a acést'a e de class'a a dóu'a. Terminulu de recurgere e 4/16. Iuniu a. c., — éra alegerea va fi in 8/20 Iuniu a. c.

Dotatiunea este:

- 1) Casa parochiala cu intravilanu a carei'a arenda anualá se computa in 75 fl.
- 2) 22 jugere pamentu aratoriu 440 fl.
- 3) Birulu preotiescu 20 cubule de bucate (1/2 grâu, 1/2 cucuruзу) 100 fl.
- 4) Stolele anuale 120 fl. — de totu 735 fl. v. a.

Observandu-se, cá contributiunea dupa pamentulu parochialu are a o solvi preotulu.

Recursele ajustate cu documintele prescise de Statutulu org. si regulamentulu congresualu pentru parochie de class'a a dóua, si adressate comitetulu parochialu din Tarianu, sè se tramita, pana la terminulu sus espusu, subscrisulu in Zsáka u. p. Furta (Biharmegye), — éra recurentii, pana la alegere au a-se presentá in bisericeii din numit'a parochia, spre a-si aretá desteritateá in cele bisericesci.

Jac'a, 27. Aprile v. 1886.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. din Tarianu:

Toma Pacala, m. p.
adm. protopopescu.

Pentru parochi'a vacanta din Ramna-Monésa, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe 3. Iuniu a. c. st. v.

Venitele incopciate cu acésta parochia sunt:

- 1) 1/2 sessiune pamentu fenatiu si aratoriu, 2) biru dela 140 case — câte o mesura cucuruзу sfermatu, 3) stol'a indatinata, 4) quartiru liberu cu gradina.

Aceste venite computate in bani se staverescu in sum'a de 400 fl.

Recurentii au a se presentá in vre-o dumineca la bisericeii spre a se face cunoscutu naintea parochianiloru.

Ramna-Monésa, la 1 Maiu 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protop.
527.528/1886.

Licitatiune minuenda.

Pentru edificarea bisericeiloru din comunele Totvaradi'a si Batuti'a, — conform concluseroru vener. Consistoriu diecesanu aradanu dto 8/20 Martiu a. c. nr. 1182 si 1183, — se escrie concursu de licitatiune minuenda pe Duminec'a din 4/16 Maiu a. c. la 10 óre ante meridiene, tienanda in scól'a din Totvaradi'a.

Pretiuulu de esclamaru pentru bisericeii din Totvaradi'a e: 4577 fl. 94 cr.; ér pentru bisericeii din Batuti'a e: 2249 fl. 66 cr. v. a.

Concurentii vor avea a depune vadiulu de 10%, cu ocasiunea licitarii, ori vor trimite oferte cu vadiulu de sus la subscrisulu pana la terminulu de licitare.

Planurile si conditiunile de edificare se potu vedea la subscrisulu.

Totvaradi'a, 18/30 Aprile 1886.

Vasile Belesiu, m. p.
protopopu.